

ANDRES ALLAN

“Öötrükid”

järelpõimik

käsitirjadest valinud Lauri Sommer

© Aile ja Joanna Ellmann

* * *

Kui kella löödi Sa magasid
hiirhalli pühapa hommuku.

* * *

Hommik surub maadligi mõtted ja inimesed
harjumused võidavad aistingud
täpne määratlus igale kellaajale igale nädalapäevale igale aastaajale
aga kui panna hommikul kui veel on pime põlema küünla
ja mõtiskleda natuke või lihtsalt vaadata tulle
võib ennast mõelda veel hetkeks kuskile ära
ja siis minna autobaasi või kustahes
või kujutledes end rongi pääle joostes
hoopis jooksmas metsas
võimalusi on palju muuta aistinguid
tuleb lihtsalt aru saada harjumuspärasest
ja mõelda asja ümber
missugune suurepärase hommik sellist pole mu elus kunagi enim olnud
uus päev on nagu puhas leht millele pole veel keegi midagi kirjutanud

* * *

sügis või kevad sügis või kevad
ei taha et sügis tuleb juba
õige suvi on veel vahel
aga see kevad on raske nagu lumi
selle naise kurgus
kes kevadvetega sulas ja läks
või uni nõiasabatitest
punaste laudade vahel

* * *

Panna liikuma vett Siiloa tiigi
käia maha teed mis ammu ees
ja veel kuulda hõiskeid randadelt
kuhu torm on paisanud vened

* * *

millal ma mõistan
et need üksteist kivi
on tummad tunnistajad
ja ühe koht on nende kõrval vaba
ning pöördun tagasi
suurte külade teedelt
oakaunade ja tumma vasika juurest
kõrgete kinkude ja mustade aukude juurest
Emmause teele et koos Temaga murda leiba

KAKS JOONT

ootan	sind
nagu ennem	nagu unes
ennast	sinu mind
koos sinuga	sinu unes
tahan teha	õhku
kaks joont	värelevat
ainult	õhust
liiga tihti	on tehtud
palju	jooni
miks?	tülgast
on	oleks
kaks	joont
üks sulle	teine mulle
Tema	mahub
meie	vahele

* * *

Armastan ja see on vajadus
nagu vee järele
teid kõiki tahaks korraga armastada
lehti kärbsed tolmu kive inimesi

hõrk lõhn hõljus tuules
homsete tulede teedest
kui nägin esmakordselt Su rindu

* * *

Mu vend mu kaaslane
me ei saa ilma teiseta edasi minna
me
mõtleme koos
kuigi ühel on teisest kõrini
pole me keegi ainuksed maailmas
kuigi tunneme ennast üksikutena

alati keegi jutustab meist
ja mõtleb välja nimesid
videvik imbub asjade sisse

ära pane tuld põlema, süüta küünlad
et mitte lõhkuda ära hämarust
ära vaata ennast täisvalguses peeglist
vaata ainult hämaruses
siis märkad jooni mida sa ennem
ei näinud ja ei märka ülearuseid
piire valguse ja pimeduse vahel
Kas on siis valgus mis domineerib või pimedus?
Kõik suladub üksteise sisse ja võid
ähmaselt näha oma kujutist.

METSKULDI TANTS

Jälle kõik on kui aegade alguses
minus kõik on kui aegade, aegade alguses
pragunemata veel kuldmana koor mu sees, mu sees
päikest pole veel ei ole maad ega kuud
ürglind otsib veel kuhu saaks, kuhu saaks laskuda
Ilmatar valmistub sünnitama veel kord, veel kord

Taevalaele astub sõrg, metskult on siia teel
peagi vappub ilm ja õhk, öösse puurib kärss
sinu ümber vaikus vaid ja tähed koidiku eel
nii sa tantsid nii sa tantsid nii sa tantsid nii sa tantsid
tantsid oma tantsu

Hing nüüd murdku ennast lahti võõraist vormidest
heitku endalt maha kütked võõrad rüüd
oma loomishetkest siis ma äkki leian end
kui sa tantsid kui sa tantsid kui sa tantsid kui sa tantsid
tantsid oma tantsu
da-dam da-dam

Jälle kõik on...

+++ ++ ++ ++ ++ +
+ + + + + + +

pillirooge taotakse kokku	kaigub kaigub kaigub	nagu tilguks vesi
pillirooge taotakse kokku	terve igaviku	rütmis lagipähe
pillirooge taotakse kokku	kumiseb hääl	tunnen verd
raiutakse maha	kõrvus	soonist pääsu
ühte hiigla mammutipuud	jookseks	mulda
mammuti manalas	abi	paluma
pillirooge taotakse kokku	anna talle pääs	enda manu
pillirooge taotakse kokku	+++++++ +++++++	

* * *

mu juurde tuleb siniste juustega mees
ja palub mind et ma tal aitaksin puu otsast kassi alla tuua
teen talle pätti ja võtab puu otsast kassi
kes teda küünistab ja viskab suures kaares õhku
kass muutub suureks rongaks ja lendab oma pesasse
kus ootavad teda ees pojukesed
jään jahmunult vaatama aga siniste juustega mees
muutub oravaks leian taskust kolm pähklit
ja annan need oravale orav turtsatab sülitab need välja
ning ütleb mis sa pullid ega sa siia oravaid söötma tulnud
mida siis? küsisin
näe vaata seda võilille seemet
vaatan seda ja tunnen kuidas jään õhku lamama
kerge tuulehooga hõljun puulatvade kõrgusel
ja kuulen kuidas rongama räägib pojudele tuule saladusi
kuulan pealt ja saan teada kuidas tüürida tuulega
lendan kuni heidan õhtuks puhkama
ärkan võilillena
ja mõtlen kes ma homme olen

* * *

kust need asjad
kapi leidsin leivast
laua saiast
ära viska ära koorikuid
leidsin nendest jupphaaval kirjutusmasina

tunnen end mõnikord kodus
nagu kellegi teise kodus
kõik on jäetud nagu mul vaja läheb
seinad ja uks ja
ja ma tunnen ennast nagu päris kodus
võib olla ka nii, et ma ise võõrustan ennast
tunnen neid asju sellistena
nagu nad parasjagu on tulevikuta minevikuta
ja siis on ka see ükspuha
kas nad on leitud liha- või moosipirukast

* * *

Näen ühte katkist vankriratast veeremas
mööda siledat kesklinna tänavat
ei tea mida mõelda, keegi ei pane tähelegi seda
astun rattale ette, veel oleks aega
    eest ära hüpata
kuid jään tardunult seisma, vahtides
vana katkist vankri ratast
Ratast, mis kindlasti on kaua
    mõne vankri all olnud,
    kust ta nüüd siia, linna sai?
Ratas virutas jalust maha,
    lõin pea katki vastu siledat asfalti
    ja keegi ei pannud tähele
Võtsin selle katkise ratta turjale
ning läksin koju,
maha jäi vaid väike
    piinlik vereloik

* * *

sõnad til
g
u
v
a
d
mungad mõmisevad
ooperisolistid valmistuvad
etteasteks
kärbsed paarituvad
udu üürgab
pasun
na
põrand g
is b
e
kellad mind
panevad
hül ma
pi pi
ma hül
hül ma
pi
aga kus on mu viimane soov
(kus?)
t
ä
see on i
d
e
tud
tud
ü
l
heidan riided t

***

trammipeatuses seisab alasti naine
ja loomulikult ootab trammi
olen pealtnägija nagu teisedki
ta teeb korraga hüppe minu poole
just nagu märgates oma alastust
üks samm minu poolt
ja ma saaks ta kinni püüda
aga ma seisan paigal
ta kukub rinnuli asfaldile
üsk vastu külma kivi
sureb vist
ta viiakse ära
siin pole kohta (h)alastusel

***

Läinud laikude sammud huugavad vasta
neerud lahustuvad närvides võttes selle
viimase mis võtta annab ja täites lõpuks usuga
et puud ei kõigu asjata ja see kera mis huugab
see mõistatuslik kera on loodud selleks
et avarusest läbi tungida ja moonduda pisikeseks
kivililleks
ainult miks mina nii harjunud sellega
et ühel päeval ei saaski aru kui ta kadunud on
ja mu samme ei mõõda penikoormad vaid penihoorad
kes kisuvad mu alasti ja paiskavad tühjusse
kus nad ise sigitatud on

tean vaid et mis ühele on kõrge on teisele madal
sügavust ei mõõdeta laevapäevadega enam
ja igauhele on sündimisel kaela riputatud kaalud
ainult mõni kaalub endaga alles surmatunnil
ja siis peab ta täisnutetud padjaga
kaaluma soolikad üle
ja inglid põletavad ussideks moondunud
soolikad ära
aga kes on minema visanud kaalud ja sirgunud
ja kelle teedest teab üksnes teedest teab üksnes Jumal
kui teised loobivad teda saviga
millest nad tehtud on
asjata pole Issanda loomaaed kirev ja naljakas
et saviplõnnidele näidata nende ajude siledust
kas olla idioot või peldikupottide koguja?
aeg oleks juba unustada poleemika olemisest
kui varsti lendame kõik Alfa Centaurile
ja inimvaim on nõnda suureks saanud
et igaüks võib kõie nõelast läbi ajada
või kasvõi lõhki
ei pole vaja kuuma piisab kõrvetavast jääst
aga enamusele meeldib ikkagi paras
konditsioneeritud õhk ja valged linad
mitte punased ega mustad aga targeldatud lumivalged
ei ikkagi parem olla idioot nii võin ma samamoodi
valgete linade vahel olla ja saada priisööki
ise endale sellest aru andmata ja muretsemata
sõnniku äravoolu pärast läikivas prantsuse emailis

***

kapiuksed vajuvad lahti maja määrati lammutamisele
rotid põgenesid ära rotid kes olid nii tüütud
kui nad vedasid prügikastist toidujäänuseid laiali
kolistasid ja sõid seepi on nüüd nii tähtsaks saanud
et sisimas tõmbub õõnsaks kui vaatan tühja rotiauku
koer ulub teisel pool seina alguses ei saanud aru
siis hakkas ta niutsuma nad on koera sinna kinni pannud
ma nägin teda väljas ta on suur karvane ja verejanuline
ma kartsin teda aga ühel hommikul kui kõik ukсед jäid
lukkukeeramata ärkasin üles ja nägin et kõik ukсед on
päarani lahti kõõki astus suur karvane koer ja jäi läve pääle
paluvalt seisma niutsatas korra ja heitis sinna pikali
kutsusin ta sisse andsin talle süüa hiljem pani ta pea mu sülle
rong sõidab mööda maja õõtsub ja vigiseb nagu kana õrrel
puhin hinge sisse ja välja välja tulles laguneb ta tükkideks
tükid keerlevad mu ümber ja tõstavad mu üles
ma tõusen ja tõusen kuni nad lasevad mul kukkuda endast läbi
sest sina sõid mu vahepääl ära kasutades ära mu uitamisi
viimaseks magustoiduks jätsid falloose
siin oli kunagi soo ja soo siia ka jääb
seepärast see maja vajubki

Coitus

Jooksen hallil sammaldunud rajal
koos päikesega punavasse läände,
kisendan hääle tummaks laande,
võibolla midagi on ütelda kajal?

Magan laukas soosamblaneiuaga
kellest sünnib sadu sammaldunud kive
võrreldes meid inimesooga
meil polegi naa väikene iive

***

Kündmata lagedal põllul
harakad püüavad väetut poissi
veriste nokkade vahel ripnemas liha
ta kaitseingel lööb lindude emandat
kes sõi talt kõik
ja nüüd püüab südant
Pää ripnedes kaela lülide küljes
ta põgeneb punasel ratsul
kõnnin rohelistel turgudel paljajalu
sest püगतud on tiivad
enam ei peida pääd varju
kõik oleneb endast
kas linnud rõõmustavad kuldselt
või nutavad hoorad
Sa oled keskpunkt maailmameres
alati on võimalus sündida uuesti
kitkuda metsõunapuu
kuni alles jääb juur
Rohelistelt turgudelt naasen
sest maitsin vett klaasist
millest joonud on maailma
haiged

***

Tormid käivad läbi
  aukus silmadest
üksiku mehe üksik mure
murrab maailma selgroogu
juues sellest üdi
Valupühvli kollased hambad
kugistavad pilvevaremeid
  Hurmasadude alleedel
  murduvad tiirased puud
Kole on seista üksinda
  kui kaaslaseks pole ka puid
  kust kinni saaks hoida
  või ronida latva
Ikoonidelt vahtivad seiskunud pilgud
  ei aita inimlaste pöörlevaid silmi
  Iga üks on üksi eiükski
  koos olles tuhandeid palgeid sassi
Kus on siis Jumala pale mis loodi?
Meel on paindunud ja tahmunud pudelikael
  lökkeasemest leitud

Põetajale sünnipäevaks

Põed läbi iseennast
paraned paremale
terveks
tükid lapid

Põetad ennast
läbi mitme
võib-olla tuhande
põletiku

Põletad ennast
põletad tõbe
põledes tuhaks
põletaja
põrmuks.

See aasta oli sinuta sinu numbriga,
iseenda nimel võdised valetaja,
oma nime teadmata.

Sest see valge kivike sinu nimega
on peidetud Tema südamesse
sinu omakasupüüdlike aplate silmade eest.

***

Jäätunud rabasse ehitati tuleriit
ja süüdati tuhapäeva öösel
virvatulede ja mülkakülaliste
viimaste huntide vastsündinud karupoegade auks
soost tekkinud küla
mehe ja naise auks, kes asustasid maa
Galilea ja Ugala meeste mälestuseks
kes liivas keeravad külge,
kuuldes märguande pasunahäält
jääonnidesse külmunute mälestuseks
aga mitte kunagi prožektorite auks
mille kiirtes hulluvad rahvad

***

Taeva pojad palvetavad mägedel
vihm langeb nende naha vahele
uuristades käike südamesse

URILA MANU

Kui me olime käinud nii palju tosinaid penikoormaid, et samm enam ei mäletanud, jõudsime kaevu juurde, millesse õhtul visatud kivi kukkus hommikul maa peale tagasi. Siis me teadsime et Urila pole enam kaugel. Mina ja mu kaaslane Manutu olime kahekesi järgi jäänud. Seadsime idapoole mäenõlva üles altari ja põletasime pooleosa roast Jumalale ja poole sõime ise ära. Kui me olime sisemise vananemiseni jõudnud ja enam edasi ei suutnud minna, pidime urjama.

Peale järgmisi vintsutusi, mida raske on kirjeldada, jõudsime ühel sügishommikul päratu langenud puu juurde, mille pikkus ulatus nägemispiirist kaugemale. Käisime mitmeid päevi, kuni jõudsime puu juurteni, mis oleksid nagu oma langemisega maa pooleks kiskunud. Tegime sinna laagriplatsi ligidale ja jäime ootama. Mõne aja pärast hakkasid puujuured elama ja muutusid madudeks. Üks teistest suurem vaskjat värvi madu roomas meie juurde ja oli meie üle väga imestunud. Ta ütles, et kui me oleks ladva poole läinud, me oleksime sattunud maailma äärele ja peninukid oleksid meid kindlasti säält alla visanud. Me küsisime teed Urila manu.

Me läksime puu juurte vahelt läbi, mis vooklesid madudena ja ükski ei puudutanud meid. Puujuured hakkasid aegamööda punasteks muutuma kuni jõudsime punaselt kumavasse metsa. Maas olid punased loigud ja puudelt rippusid alla imepeenikesed punased kiud. Maas kasvasid punased seemed, mis meenutasid inimese jäsemeid. Saime mao käest teada, et siin kasvavad inimese ihuliikmed. Läksime mööda maolagendikest ja soolikasoost, käe- ja jalaseenemetsadest, neerunõlvadest ja ajuaasadest. Kopsümägedes oli meeletu tuul, mis tahtis meid pooleks puhuda, ajuaasadel oli nii pingeline vaikus, et tardusime ja pidime juba maasse vajuma, kui madu meid nõelas ja üles äratas. Südamete südamest nägime välja minevat teed Rohelistele nõlvadele. Lindinimesed tassisid suurte korvidega ihuliikmeid sinneriiki. Madu käskis meid korvi ronida ja end jäsemetega kinni katta.

Kui meid maha pandi, oli kõikjal ümberringi udu. Ronisime korvist välja, sirnasime ümbrust. Kõikjal kumasid tulukesed läbi tiheda sudu. Jõudsime ühe tulukese juurde, kus lindinimesed ladusid uririidale inimkehaliikmeid. Riit süüdati põlema ja me nägime, kuidas tuleriidast tõusev suits ei hajunud laiali, vaid hakkas paarikümne meetri kõrgusel tihenema ja võttis mingi kuju. Kui tuli hakkas vaibuma, hakkas ka see kuju tasapisi allapoole laskuma. Kui tuli lõpuks vaibus, nägime tuhas lebavat INIMESESARNAST olevust, mis peagi kattus täiesti tuhaga. Seal ta lamas seitse päeva ja kaheksandal päeval tõusis tuul, puhkudes tuha laiali. Tuhast tõusis üles inimene. Ta silmadest hakkasid voolama pisarad kuni ta oli üleni pisaravees. Siis tulid lindinimesed ja pesid ta seal puhtaks. Tal oli lapsenägu, aga täiskasvanu suurune, silmad kinni. Lindinimesed viisid ta järgmise uririida pääle ja põletasid ta sääli ära. Suits tõusis täiesti sirge sambana laotuse poole. Me läksime ida poole, kuni jõudsime hiitamikusse. Seal me korjasime langenud tammeoksi.

***

puude salus
lumipalus
    laskuda
pehmelt okstele
    paotuda
        samblale
    käsikäes
        udusuline
            lumi
    ja puud
    huikasad
        laande
talv on tulemas

***

vanadusel on kollane värav
ja kardinad akendel
tuhmid sõnad kui jää

TEKKIMISTE LUGULAUL IV

molekulid paiskuvad mu ümber laiali
    ületan püsivad suurused
see vaikne aeg taganeb möirates oma ürglättesse
    aiman piirjoonte igiaeguvat tähendust
    minetan konstruktsioonid
    ees on valk sein
    millest ei tungi pilgud läbi
ühele heledale kivile on kirjutatud minu Nimi
ja tume lõhe kuivab veeloiguna kokku
    u lmts e
    ao